

İSTİKLAL MARŞIMIZIN ÖYKÜSÜ

23 Nisan 1920' de Türkiye Büyük Millet Meclisi açılır. 1920 yazı içinde ülke topraklarının büyük bir bölümü işgal altındadır. Ankara düzenli bir ordu kurma çalışmaları içindedir. İstanbul Hükümeti Mondros Ateşkes hükümleri gereğince orduyu terhis etmiştir. Yeni bir ordu kurma çalışmalarında ise sayısız güçlüklerle karşılaşmaktadır.

Meclis hükümeti yeni bir ordu kurarken bu orduyu ayakta tutacak, ona moral verecek güçleri de harekete geçirme çabasındadır. Yayınlanan gazeteler halkı işgal güçlerine karşı direnmeye, birlik olmaya, cesaret vermeye uğraşmaktadırlar. Gazete ve dergilerden önemli miktarları hükümet tarafından satın alınarak cephelere yönlendirilmekte, mitingler düzenlemekte ve camilerde vaazlar verilmektedir. İstiklal Marşı da halkın ve ordunun moral gücünü yükselteceği düşünülerek gündeme getirilmiştir.

Dönemin eğitim bakanı Rıza Nur hatıralarında marş yarışmasını kendisinin açtığını yazar: "Yüce ihtilal ve savaş günleri. Böyle zamanlarda milletler en güzel milli marşlarını yaparlar. Bir milli marşın güfte ve bestesini yapana beş yüz lira maddi mükafat vereceğimi ilan ettim."

Gazetelerde ise İstiklal Marşı yarışması şöyle duyurulur: "Şairlerimizin dikkatine: Milletimizin dahili ve harici İstiklal uğruna girişmiş olduğu mücadeleyi ifade ve terennüm için bir İstiklal Marşı. Umur-u Maarif Vekili Celilesi' nce müsabakaya vazedilmiştir. İşbu müsabaka, 23 Kanun-u evvel sene 36 tarihine kadar olup bir heyeti edebiye tarafından, gönderilen eserler arasından intihap edilecektir ve kabul edilen eserin güftesi için beş yüz lira mükafat verilecektir.

Ve yine laakal beş yüz lira tahsis edilecek olan beste için bilahare ayrıca bir müsabaka açılacaktır. Bütün müracaatlar Ankara' da Büyük Millet Meclisi Maarif Vekaletine yapılacaktır."

Büyük Millet Meclisine ve Mustafa Kemal 'e muhalif Peyami Sabah gazetesi "Milli marş tanzim ediyeler" başlığı ile verdiği haberde "Dün gelen Anadolu gazetelerinde Ankara Maarifi vekaletinin garip bir ilanı nazarı dikkatimizi cezp etti." sözleriyle okuyucularına duyurur.

Son şiir gönderme tarihi olan 23 aralık 1920' den sonra Eğitim Bakanlığı güfteleri incelemiş ancak içlerinde İstiklal Marşı olabilecek bir eser bulamamıştır. Bakan Hamdullah Suphi, Mehmet Akif 'in marşa ödül koyulması nedeniyle katılmadığını öğrenince şaire yazdığı mektupta ödül konusunun uygun bir şekilde çözümlenebileceğini ve yarışmaya katılmasını belirtir:

"Pek aziz ve muhterem efendim;

İstiklâl Marşı için açılan müsabakaya, iştirak buyurmamalarındaki sebebin izalesi için pek çok tedbirler vardır. Zat-ı üstadanelerinin matlup şiiri vücuda getirmeleri, maksadın husulü için son çare olarak kalmıştır. Asil endişenizin icap ettirdiği ne varsa hepsini yaparız. Memleketi bu müessir telkin ve tehyiç [heyecanlanma] vasıtasından mahrum bırakmamanızı rica ve bu vesile ile en derin hürmet ve muhabbetimi arz ve tekrar eylerim efendim."

5 Şubat 1337 [1921],

Umur-u Maarif Vekili

Hamdullah Suphi

Mehmet Akif, Büyük Millet Meclisinde Burdur Milletvekilidir.

İlk şiirlerini okul sıralarında kaleme alan Akif bütün çağdaş aydınlar gibi Abdülhamit' in istibdadına kin duyarak yetişir. Meşrutiyet ilân edilince de İttihat ve Terakki Partisine girer. Birkaç ay sonra da Darülfunun edebiyat müderrisliğine getirilir.

Akif 1908' de açılan fikir ve sanat hareketinin içinde yer alarak daha önceleri yayımlayamadığı şiirleri Sebilürreşat'ta yayınlamaya başlar. Bu ilk şiirlerinde İstanbul'daki sefaleti gerçekçi bir biçimde betimler. İlk kitabı 1911' de Safahat adıyla yayımlanan Akif'in ikinci kitabı olan "Süleymaniye Kürsüsünde 1912 de üçüncüsü "Hakkın Sesleri" 1913' te , dördüncüsü "Fatih Kürsüsünde aynı yıl, beşincisi " Hatıralar" 1917' de yayımlanmıştır. İstiklal marşını yazdığı sıralarda altıncı kitabı olan " Asım" üzerinde çalışmaktadır.

Şiirlerinde, imparatorluğun kaybettiği topraklar için gözyaşı döken Akif, milleti birleşmeye, hayasız saldırılara karşı koymaya çağırır. Akif 1912 yılı sonlarında askerleri şevke getirmek için bir marş yazar:Cenk Şarkısı.

10 dörtlükten oluşan bu manzume Sebilürreşat dergisinde yayımlanır.

Ey sürüden arta kalmış yiğit!

Arkadaşın gitti, yetiş sen de git.

Bak ne diyor cedd-i şehidin işit;

Durma git evladım, uğurlar ola!

Durma git evladım açıktır yolun.

Cenge sıvansın o bükülmez kolun;

Süngünü tak ön safa geçmiş bulun.

Uğrun açık olsun uğurlar ola!

Yerleri yırtan sel olup taşmalı,

Dağ demeyip, taş demeyip aşmalı!

Sendeki coşkunuğa el şaşmalı.

Handi git evladım, uğurlar ola!

Düşmana çığnetme bu toprakları,
Haydi kılıçtan geçir alçaktarı!
Leş gibi yatsın kara bayrakları,
Kahraman evladım uğurlar ola!

Almanların daveti sonucunda Aralık 1915' te Osmanlı Hükümeti Almanya'daki Müslüman esirler arasında İngilizlerin aleyhine propaganda yapmak için gönderdiği birkaç kişinin içinde Mehmet Akif de vardır. Akif Almanya' da bulunduğu sırada ünlü şiiri Çanakkale Şehitlerini yazar.

1920 yılı ocak ayında Mehmet Akif, Kuvayi Milliye' nin Ege' deki merkezlerinden Balıkesir' e gider. Akif burada halktan aradaki ayrılık nedenlerini kaldırmalarını, düşmanlara karşı birleşmesini isteyip, halkı yurt savunmasına çağırır.

“Artık burada duracak zaman değildir, gidip çalışmak lazım, bizim tarafımızdan halkı tanvire ihtiyaç varmış, çağırıyorlar, mutlaka gitmeliyiz” diyen Akif meclisin açıldığı günlerde Ankara' ya gelir. Meclisin önünde Akif'le karşılaşan Mustafa Kemal “ Sizi bekliyordum efendim, tam zamanında geldiniz.” der.

Akif Ankara' ya geldiğinde Anadolu iç isyanlarla karşı karşıyadır.

Kurtuluş Savaşı sürerken Akif Kastamonu camilerinde yaptığı konuşmalarda Müslümanların birliğe, düşmana karşı savaşmaya ve mücadeleye çağırır. Bu konuşmaların yayımlandığı dergi ve gazeteler Anadolu' nun bütün illerinde, sancaklar ve kazalardaki idarecilerle toplantı yerlerinde okutturulur.

Kitaplar, broşürler şeklinde yeniden basılarak cephelere, köylere dağıtılır.

24 Aralık 1920' de Kastamonu' dan Ankara' ya gelen Mehmet Akif ve Eşref Edip, Mustafa Kemal tarafından davet edilirler. İstasyondaki çalışma yerinde bir saat kadar süren bir görüşmeden sonra Mustafa Kemal şöyle der:

“Kastamonu' daki vatanpervane mesainizden çok memnun oldum. Sevr Muahedesi' nin memleket için ne kadar feci bir idam hükmü olduğunu Sebilürreşat kadar hiçbir gazete memlekete neşretmedi. Manevi cephemizin kuvvetlenmesine Sebilürreşat' ın büyük hizmeti oldu. İkinize de bilhassa teşekkür ederim.

Aralık 1920 sonlarına doğru Ankara'ya gelen Akif eğitim bakanı Hamdullah Suphi ' nin 5 şubat 1921 tarihli mektubuyla aldığı İstiklal Marşı siparişi için şimdilerde müze olan Hacettepe' nin arkasındaki Tacettin Dergahındaki odasına çekilerek marşı yazmaya başlar.

İstiklal Marşı 17 şubat 1921 tarihinde Hakmiyeti Milliye Sebilürreşat ta yayınlanır. Açık Söz gazetesi ise marşı süslü bir çerçeve içinde birinci sayfaya koyarken şu açıklamayı yapar:” Her mısradaki Türk ve İslam ruhunun ulvi mübarek hisleri titreyen bu abide-i sanatı, kemal-i hürmet ve mübahatla (övünçle) derc ediyoruz.

İlk yayınından 12 gün sonra da Konya' da Öğüt gazetesinde yer alan İstiklal Marşına karşı Anadolu gazetelerinin olumlu bir yaklaşım içinde oldukları görülmektedir. İstiklal Marşı 12 Mart 1921 günü kabul edilir.

Paltosu olmayan Akif kazandığı beş yüz liralık ödülü yoksul kadın ve çocuklarına iş öğreterek yoksulluklarına son vermek için kurulan “Darülmesai “ ye bağışlar.